

Virino estas plenkreskinta homo de la ina sekso, kontraste al viro (laŭ sekso, vidu artikolon Vira sekso) kaj al knabino (laŭ aĝo). La vorto virino estas uzata por distingi la biologian sekson, la kulturan aŭ socialan rolon aŭ ĉiujn el ili.

La virinaj povas naski infanojn kaj vivteni ilin dum la unua periodo post la naskiĝo per sia lakto.

La termino virino referencas al tio ina kaj ĉe la afero depostula ĝi estas foje asocia al la egalrajtigo defendita de la feminismo. La Internacia tago de virinoj estas celebrata la tagon de la 8-a de marto.

Kvankam malpli da inaj ol da viraj beboj naskiĝas, estas pli da virinoj ol da viroj en la mondo, ĉar virinoj kutime vivas pli longe. La kialo por tio estas diversaj: genetikaj, sociaj (i.e. en la plejmulto de socioj virinoj ne partoprenas militojn aŭ aliajn batalojn), juraj (pluraj ŝtatoj uzas "pozitivan diskriminacion" por defendi virinojn de maldungo, diskriminacio k.s.), decidoj afektantaj la sanon (malpli da fumado, drinkado kaj memmortigo) kaj hormona (oestrogeno havas kontraŭ-kanceran efikon).
Ĉe homoj, la genetika sekso estas determinata de la 23a paro de kromosomoj aŭ seksaj kromosomoj, kies du ebloj estas XY kaj XX. La esto de la kromosomo Y determinas la viran sekson ekde la homa embrio estas tute sendiferenca ĝis la sepa semestro post la fekundigo: ĝi havas tiam nur pra-gonadon kaj la kanaloj de Wolff kaj de Müller. El la oka semajno, la geno SRY portita de la okazigas la disvolvigo de la vira reprodukta sistemo.

Pro foresto de kromosomo Y - aŭ kaze de ties malfunkciado - estas la ina reprodukta sistemo kio disvolviĝas: la gonadoj iĝas ovaroj, kiuj produktas oestrogenojn. Tiu hormono permesas la eltenon de la kanaloj de Müller, kiuj iĝas tom post tom ovoiduktoj. La kanaloj de Wolff degeneriĝas pro foresto de testosterono. La diferencigo estas helpata de la geno DAX1, kiu inhibas la virajn trajtojn.

Ĝenerale, la anatomio de virino distingiĝas el tiu de homo per malgrandaj alto, pezo kaj korpomasa indico. La virinoj havas ĝenerale muskolan forton pli malsupra ol tiu de viroj. La abundo de hararo estas ĝenerale ĉe virinoj malpli disvolviĝanta ol ĉe viroj.

La ĉefaj mamoj eĉ ekster organoj distingaj de virinoj estas pelvo, mamoj, vulvo, vagino kaj utero, ĉiuj rilataj al la reprodukta funkcio. La anatomio de la virino prezentas ankaŭ nombrajn duarangajn seksajn karakterojn: elstariĝo de periodo de gravedeco kaj mamnutrado, tre markita rilatome tala-koksa, kaj registro de la voĉo pli akuta. La ĉefaj duarangaj seksaj karakteroj ĉe virinoj estas la jenaj:

Menstruo.
Mamoj
Averaĝe, pli
Averaĝe, pli
Publvaro
Voĉo pli akuta ol
altega mortindico (kaj en

disvolviĝantaj kun pli grandaj cicoj,
malgranda alto ol ĉe viroj,
larĝaj taloj.

kreskanta triangule, ĉe la reprodukta organoj kovranta la vulvon kaj la puban monton.

tiu de viro. La virino realigis kaj realigas la reproduktan laboron kiu permesas la survivadon de kaj individuoj kaj socioj.[4] Laŭlonge de la historio kaj ĝis ĵuse, cele garantii la socialan survivadon kaj en kunteksto de la loĝantaro, ĝenerala mortindico kaj en infana mortindico), estis necesa pluhavi tre altan naskindicon (kaj en ĝenerala naskindico) por garanti sufiĉan anstataŭon de la loĝantaro.

La pilbonigo en la manĝado, la ĝeneralo de la higieno, la sansistemo kaj la disvastigo de kuraciloj estis decidigaj por la forta kresko de la tutmonda loĝantaro kiu pasis el preskaŭ 1.000 milionoj en la jaro 1800 al pli ol 6.000 milionoj en la jaro 2000 kaj al 7.000 milionoj fine de 2011.[6][7] La neceso de alta reproduktado ĉesis esti unu de la tradiciaj problemoj de la socioj - kaj kompreneble de la tuta por eĉ konvertigi al, ĉe kelkaj aŭtoroj de tendenco novmaltusismaj, kiaj Paul R. Ehrlich, nova problemo, nome la troloĝado.

La malpligo de la mortindico estas karaktero de la nomita demografia transiro same kiel forta malpligo de la naskindico estas karaktero de la dua demografia transiro kune kun sociologiaj ŝanĝoj kiuj ĉefe de virinoj

La antaŭeniro kaj disvastigo de la kontraŭkoncipiloj kun la malpligo de la socia premo super la virino por elteni la loĝantaron - kiam oni atingas altan survivadon de la loĝantaroj - permesas ke oni produktas kiaj John MacInnes kaj Julio Pérez Díaz nomigas kiel reprodukta revolucio. La reprodukta energispezo malpliĝas, la survivado de la individuoj - la malalta mortindico - permesas tiam ege malpligi la En la modernaj socioj okazas alta reprodukta efiko kiu liberigas la virinon el granda parto de la laboro kiu ŝi faris tradicie kaj tio permesas ŝin aligi al la labormerkato modifigante tiele ege la sociaj rilatoj kaj alvenante al konstanto de gravaj ŝanĝoj: malpligo de la reprodukta laboro (ĉefe ĉe la virino), frakaso de la patriarkeco, privlato de la seksagado kaj malpligo de la socia kontrolo sur la sekseco; pleneblo de la seksaj rilatoj nereproduktaj; alta kontrolo sur la reproduktado per la uzado de kontraŭkoncipiloj kaj intergeneracia apogo tre ampleksa al filoj kaj nepoj, plifortigo de la profundaj familiaj ligoj; vivitaj aŭ matureco de homamaso; plicertrigo de la familio, plifortigo de la ligoj kaj pligravigo de tiu

Kvankam estas granda diverseco, depende de la tipo de socio - patriarkeco, patriarkeco, ĉasistoj-kolektistoj, agrikultura socio ktp - kaj de la rilato inter patro kaj filoj, oni povas diri, ke ekde la prahistorio, kiel la viroj, ludis kulturalan rolon partikulare kaj normale diferencigita. En socioj de ĉasistoj-kolektistoj, la virinoj preskaŭ ĉiam estis kiel kolektiva vegetaliajn produktojn, dum la viroj liveris la viandon pere ilia profunda kono de la fiaduro, la plej parto de la antropologoj kredas, ke estis la virinoj kiuj kondukis la antikvajn sociojn al la Neolitiko kaj ĝis la unuaj agrikulturistoj.
En la Mezepoko, la viraj aŭtoroj, apartenantaj al stirpo, religiaj aŭ nereligiaj traktadistoj kaj ĉefe, predikistoj, parolis pri la kondiĉoj kaj kondutoj postultaj de infaninoj, junulinoj kaj virinoj. La ina konduto mezurita por ĉiu momento kaj situo de la vivo. Preskaŭ ĉiam la aĝo korespondas al la civila stato kaj al la funkcio laŭ tiu. Tiele la virino estis reprezentata en la bildo de la fianĉino, la promesitino, la vidvino, tio estas, ĉiam ligita nepra al viro kiu devis responsiĝi pri ŝi kaj pri ŝia konduto. La rolo plej grava atribuita al la virino estis tiu de edzino kaj de patrino.[14]

En la ĵusa historio, la funkcioj de la virinoj ŝanĝis enorme. La burĝaro alportis kun si novan koncepton de la familio en kiu la virino ludis rolon limigita al la hejmo. Ĝis tiam la virino estis partopreninta, diference disde la viroj, en taskoj de provizado kaj laboro por la survivado familia ekster la hejmo. La sociaj funkcioj tradicie de la virinoj de la meza klaso konsistis en la hejmaj taskoj, ĉefe pri la kutime ne aliĝis al pagita laborposteno. Por la plej malriĉaj virinoj, ĉefe inter la laboristaj klasoj, tiu situacio estis foje celo, ĉar la neceso ekonomia devigis ilin dum multe da tempo serĉi laborpostenon kvankam la okupo en kiu okupiĝis tradicie la virinoj de laborista klaso estis pli malsupra laŭ prestiĝo kaj salajro ol tiuj kiujn plenumis la viroj. Eventuale, liberigi virinojn de la neceso de pagita laboro kaj familia prestiĝo, dum la esto de laboristinoj en domo supozigis familion de malsupra klaso.

Feminismo (aŭ preferinde inismo) estas socia teorio kaj politika movado, kiu kritikas la neegalecon inter la seksoj kaj strebas akcenti kaj antaŭenigi la rajtojn de virinoj. Ekzistas multaj direktoj de baza elirpunkto de feminismo estas, ke la nuna socia ordo donas aŭtomatajn avantaĝojn al viroj. Feminismo estas kolekto de movadoj kaj ideologioj direktitaj al difinado, establadado, kaj defendadado de politikaj, ekonomiaj, kaj sociaj rajtoj por virinoj. Tio inkludas serĉi establadon de egalsanĉoj por virinoj en edukado kaj dungado. Feministo rekomendas aŭ apogas la rajtojn kaj egalecon de virinoj.

Feminisma teorio, kiu eliris el tiuj feminisraj movadoj, planas kompreni la naturon de seksa malegaleco ekzamenante la sociajn rolojn de virinoj kaj vivitajn spertojn: ĝi evoluis teoriejn en gamo da fakoj kaj ekzemple la socia konstruado de sekso kaj ĝnero. Kelkaj el ĝi pli fruaj formoj de feminismo estis kritikitaj por enalkalkulado de nur blankaj, etburĝaj, kleraj virinoj. Tio kaŭzis la kreadon de etne specifaj aŭ formuladoj de feminismo.

Feminismaj aktivuloj kampanjas por la virinaj rajtoj - kiaj ekzemple kontrakta juro, posedado, kaj balotrajto - dum ankaŭ antaŭenigante korpan integrecon, aŭtonomion, kaj ĝenerajn rajtojn por virinoj, kampanjoj ŝanĝis sociajn, precipe en Okcidento, atingante virinajn balotrajtojn, seksan neŭtralecon, egalan salajron por virinoj, ĝeneraj rajtoj por virinoj (inkluzive de aliro al kontraŭkoncipiloj kaj aborto), kaj la kontraktoj kaj posedi posedojn. Feministoj laboris por protekti virinojn kaj knabinojn de hejma perforto, seksa ĉikanado, kaj seksa atako. Ili ankaŭ luktas por laboraj rajtoj, inkluzive de akusferio, kaj kontraŭ diskriminacio kontraŭ virinoj. Feminismo estas plejparte dediĉita al temoj pri virinoj, sed ĉar feminismo serĉas seksan egalecon, multaj feministoj argumentis ke la liberigo de viroj estas necesa parto de kaj ke viroj ankaŭ estas ruŝitaj per seksismo kaj obeo al seksaj roloj.

Virina balotrajto (aŭ elektorajto) estas leĝa juro de la virinoj por partopreni en la landaj kaj lokaj balotoj, elektoj.

La virinoj ne havis balotrajtojn en la antikva Grekio kaj Romo, sed tio malkis ankaŭ en la fruaj demokratioj. La virina balotrajto iĝis grava socia-politika problemo en la 19-a jarcento, ĉefe en Usono kaj Britio. La unua lando kiu donis balotrajtojn por la tutilandaj elektoj, estis Nov-Zelando en 1893, ĝin sekvis Aŭstralio (1902), Finnlando (1906) kaj Norvegio (1913). Por la balotrajtoj plej aktive agadis la sufragetoj.

La unua mondmilito kaj ties sekvoj kaŭzis rapidan disvolvigo de la virina balotrajto. Inter 1914 kaj 1939 en 28 landoj akiris la virinoj samajn rajtojn kiel la viroj. Tiuj landoj estis ekz. Sovet-Rusio (1917), Hungario kaj Kanado (1918), Aŭstrio, Pollando kaj Ĉeĥoslovakio (1918), Germanio kaj Nederlando (1919), kaj Usono (1920), Britio (1918 kaj 1928), Miammaro (1922), Urugvajio (1927), Ekvadoro (1929), Sud-Afriko (1930), Brazilo kaj Tajlando (1932), Turkio kaj Kubo (1934), Filipinoj (1937). En Brazilo, vere, oni neniam malpermesis la balotrajton al virinoj kaj antaŭ 1930, kelkaj el ili voĉdonis kaj eĉ elektigis, 1930 oni kreis specifan leĝon pri tio kaj ĝis la virina voĉdonadon deviga kiel la vira. Post la dua mondmilito, la virina balotrajto disvastiĝis, plej laste ĝi aperas en la arabaj landoj.

En Francio la virinoj akiris la balotrajtojn je la 21-a aprilo de 1944, sed voĉdonis unuatoje je la 24-a de aprilo 1945. En Argentino starigis la virina balotrajto en 1947, dum la regado de Juan Domingo Perón.

1.000 milionoj en la jaro mondo are konsiderita -

tuŝas la tradician rolon

tion kion kelkaj aŭtoroj nombron de genfioj, antaŭe establitaj malapero de la pligo de la jaroj

la virinoj, same de la caso. Pro estis konstante edzino, la

kvankam idozorgado, kaj eksterhejman, iĝis marko de rido

feminismo, sed la stango de

por reagi al temoj multkulturista

Feminismaj rajtoj enligi en ĉiaj formoj de feminismo

sed en